

Susret hrvatskih dramskih, lutkarskih i literarnih družina

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

4. – 5. stranica

Velike hrvatske obljetnice

8. – 9. stranica

300. obljetnica četarske kapele

11. stranica

Državni gastronomsko-kulturni dan

14. stranica

Komentar

Moremo biti zadovoljni, a i žilavi?

Duhovski produženi vikend, ako simo zamemo i subotu, na jugu Gradišća, točnije u Pinčenoj dolini, bio je još jednoč jako bogat, u sadržaji pun s velikimi trenutki prijateljstva, upoznavanja, i pojačanja tako vjerskih kot i ljudskih dragocjenosti u nami. Boravak kipa Celjanske Putujuće Marije povlikao je u Nardu prikgraničnu, državnu, a sad i županijsku biškupsku priredbu s mašom, prošecijom, rođendanskimi čestitkama, gostovanji većsto hodočasnikov i s još jednim položenim ispitom, sa strane domaćih odlikašev u gostodavateljstvu. Otpodne je na istom mjestu pozornicu osvajao i XII. jačkarni skup crikvenih zborov Pinčene drage. Duhovska nedilja je onda započeta ponovo u Nardi s hvalodavanjem ognjobranecv, ki su toga dana mogli i službeno prikzeti obnovljeni Ognjogasni stan s novim kipom sv. Florijana, zaštitnika fajbgarov. Ako se ide od Gornjega Četara prema Nardi, veljek na pragu sela s live strane, odsad još lipša slika prima putnike. Nedilju otpodne jur u Petrovom Selu smo svečevali još jednu neobičnu obljetnicu, dijamantnu mašu. Po pravom, ta dan je dvostruka proslava bila za Ivana Šnellera, bivšega duhovnika Petrovoga Sela, u krugu domaćih, šičkih i četarskih vjernikov. Ne samo 60 ljet zaredjenja za farnika nego i 84. rođendan. Rijetki i briljantni trenutki, naravno ne manje ganutljivi za sve nazočne. Duhovski pondiljak pak je nas zvao na vjersko skupaspravljjanje kod Križa Kerči, u narajsko-šičkom hataru. Na ovom shodišču, ki je takaj svečevao jedan manji, peti jubilej, prvenstveno su nazočni šički vjerniki (zahvaljujući udajom i petroviski) pri taborskom mašnom slavlju, polag loze u prekrasnoj okolici. U ovom razdoblju vjerniki ove doline i zbog Celjanske Marije gustokrat uživaju u zajedničtvu, ali kako bi bilo lipo u budućnosti npr. pri ovom križu napraviti tradiciju okupljanja Hrvatov od Petrovoga Sela do Narde. Zato jur dobrom peldom služi hodočasno mjesto Peruške Marije u židanskoj lozi. Moremo biti zadovoljni da kod nas su svenek zgoditki, ali i žilavi u nakanjenju da s tim već ljudi upozna lipi naš kraj, gostoljubivost našega naroda i Božju bliskost u nekrivičnoj prirodi?! *Tiho*

Glasnikov tjedan

Oglasilo se i Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, donosi vecernji.hr, pošto su u javnosti početkom lipnja prikazane hrvatske zemlje u neistinitome povijesnom kontekstu. Naime, na web-stranici About Hungary, objavljena je "povijesna" karta Ugarske. Na toj ilustraciji Ugarsku komada pet ruku i otima joj teritorij i mađarsko stanovništvo. Nekoliko dana prije zemljovid Italije proširen na Istru, Rijeku i Dalmaciju, putem društvenih mreža objavio je pročelnik gradskog poglavarstva Trsta, na što je u priopćenju najoštrije prosvjedovalo Ministarstvo vanjskih i europskih poslova osuđujući izražavanje teritorijalnih pretenzija.

Republici Hrvatskoj neprihvatljivo je promicanje aspiracija koje se ni u prošlosti nisu pokazale uspješnima, odgovorili su na Večernjakov upit iz Ministarstva vanjskih i europskih poslova na pitanje o karti "povijesne Ugarske koju je objavio Međunarodni ured za informiranje u sklopu kabineta premijera Viktora Orbána, piše vecernji.hr.

Mađarska je 4. lipnja proslavila Dan nacionalnog zajedništva, spomendan uveden 2010. kako bi se obilježilo potpisivanje Trianonskoga mirovnog ugovora po čijim je odredbama tadašnja Ugarska izgubila dvije trećine teritorija raspadom Austro-Ugarske Monarhije, koji je podijeljen između novonastalih država Austrije, Čehoslovačke, Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca te Rumunjske.

Tim je povodom državni tajnik za nacionalnu politiku Árpád János Potápi kazao da je Trianonskim ugovorom uništeno mađarsko društvo, gospodarstvo i politički sustav, a kao ilustraciju njegovih riječi, mađarski Međunarodni ured za informiranje na svojoj je web-stranici About Hun-

gary, na kojoj na engleskom i njemačkom objavljuje pozitivne članke vezane uz vladu te kritike institucija EU-a, i na pripadajućim profilima na društvenim mrežama objavio "povijesnu" kartu Ugarske.

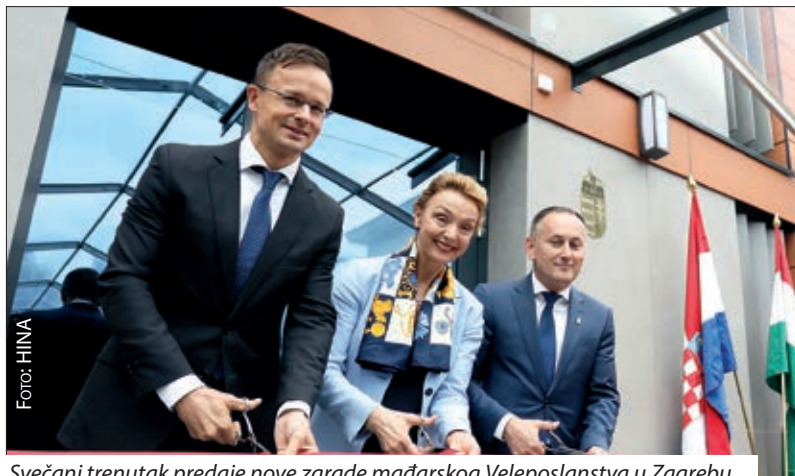
Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske odmah je po objavi fotografije karikature iz 1921. godine – na Twitter profilu About Hungary stupilo u vezu s mađarskom stranom (spornom stranicom) i ukazalo na neprihvatljivost ovakve vrste objave s prikazom dijelova hrvatskog teritorija za koje se pokazuje da se radi o područjima Mađarske oduzetim Trianonskim mirovnim ugovorom, što je potpuno iskrivljavanje povijesnih činjenica.

"Dobili smo službena uvjerenja mađarske strane da se ne radi ni o kakvom iskazivanju teritorijalnih pretenzija prema Hrvatskoj, sporna fotografija objavljena je povodom obilježavanja povijesnog događaja potpisivanja Ugovora iz Trianona, čime je u ovom dijelu Europe okončan Prvi svjetski rat", poručili su iz Ministarstva.

Ilustracija je izazvala oštre reakcije i u Sloveniji. "Slovenija osuđuje objavu toga povijesnog zemljovida koja ne pridonosi jačanju europskih vrijednosti i dobrosusjedskim odnosima. Europska unija nastala je kao projekt kojim su prevladana povijesna opterećenja i mržnja među narodima i državama", objavilo je ministarstvo vanjskih poslova Slovenije na svom Twitteru. Na mađarsku kartu, ali i na slične provokacije iz Italije reagirao je i predsjednik Slovenije Borut Pahor, upozoravajući da se to može shvatiti i kao izraz teritorijalnih pretenzija, što onda zna izazvati opravdanu zabrinutost i nailazi na odbijanje demokratske politike i javnosti, stoji u priopćenju njegova ureda. Na objavu mađarske karte reagirao je i slovenski premijer Marjan Šarec govoreći da se radi o ponašanju koje nije "ni europsko ni miroljubivo", prenosi slovenski i hrvatski tisak.

Branka Pavić Blažetin

Péter Szijjártó u Zagrebu

Svečani trenutak predaje nove zgrade mađarskog Veleposlanstva u Zagrebu

U jednodnevnom posjetu Hrvatskoj, 30. svibnja boravio je ministar vanjskih poslova i trgovine Mađarske Péter Szijjártó. Povod je njegovu dolasku bila svečana predaja nove zgrade mađarskog Veleposlanstva u Zagrebu. Kako donosi Hina, Szijjártó je primila predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović, a razgovaralo se o jačanju suradnje i unapređenju gospodarske i infrastrukturne suradnje te je Grabar-Kitarović naglasila potrebu izjednačavanja prava hrvatske manjine u Mađarskom parlamentu, kako je to učinila Hrvatska za nacionalne manjine u Saboru, priopćeno je iz Ureda Predsjednice. Predsjednica Grabar-Kitarović izrazila je zadovoljstvo stalnim rastom trgovinske razmjene, koja je u 2018. iznosila oko 2,3 milijarde eura te mađarskim ulaganjima u Hrvatskoj. Mađarska je Hrvatskoj peti najveći vanjskotrgovinski partner i šesti najveći ulagač. Razgovaralo se o budućnosti Europske unije, stanju na području jugoistoka Europe te o aktualnim migracijskim trendovima.

Szijjártó se susreo i s premijerom Andrejom Plenkovićem, te ministricom vanjskih i europskih poslova Marijom Pejčinović Burić. Nakon susreta s Plenkovićem Szijjártó je kazao da odnos Ine i MOL-a opterećuje odnose Mađarske i Hrvatske, zemalja koje izvan toga problema dobro surađuju. Reče da je to poslovno, a ne političko pitanje, ali bi voljeli toga se tereta riješiti, no to je do dviju kompanija ili do kompanije i hrvatske države. Govoreći o suradnji na energetske planu, Szijjártó je kazao da je energetska sigurnost u ovom dijelu Europe kritično pitanje, ukazujući na stanje odnosa Rusije i Ukrajine kada je tranzit plina u pitanju, te dodao da Exxon i OMV još nisu donijeli odluku o iskorištavanju plinskih polja u Rumunjskoj. Dodao je da je zato za diversifikaciju izvora energije LNG terminal u Hrvatskoj jedno od održivih rješenja. Szijjártó je dodao kako se energetska suradnja kao takva ne može odvojiti od pitanja MOL-a, stoga se nadaju rješenju.

Iz Plenkovićeve ureda je priopćeno kako je na sastanku zaključeno da su odnosi Hrvatske i Mađarske u proteklom razdoblju poboljšani. Trgovinska razmjena između dvije zemlje iznosi preko 2,2 milijarde eura, a bilateralna suradnja u okviru EU-a i NATO-a vrlo je dobra. U priopćenju istaknuta je važnost jačanja gospodarske suradnje, osobito u energetici, vodeći računa o sigurnosti opskrbe energijom na cijelom području srednje i istočne Europe, a razgovaralo se i o realizaciji LNG projekta.

Szijjártó je izrazio punu potporu Mađarske ulasku Hrvatske u šengenski prostor, a obojica su izrazila zadovoljstvo položajem i

pravima hrvatske manjine u Mađarskoj i mađarske manjine u Hrvatskoj, navodi se u priopćenju Banskih dvora.

Otvarajući zgradu Veleposlanstva, Szijjártó je kazao: Znamo da EU, europska kultura, identitet i sigurnost stoje pred velikim izazovima i upravo zbog toga je iz Mađarske dobro vidjeti da i u našem južnom susjedstvu živi jedan ponosan narod koji želi sačuvati svoj identitet i neće se odreći svojih kršćanskih vrijednosti. Mnogi su ponižavali i gledali s visoka na nas u srednjoj Europi, a zapravo smo postali motorom razvoja EU-a, a da bi se taj skok dogodio, trebalo je razumjeti da je bolje surađivati nego se razilaziti.

Szijjártó je istaknuo da Mađari veoma cijene Hrvate i vole Hrvatsku, dokaz tomu je 600 tisuća Mađara koji su lani ljetovali na hrvatskoj obali i donijeli zaradu od 400 milijuna eura, a podsjetio je i kako je Hrvatska na prvome mjestu mađarskih inozemnih investicija.

S ministricom Pejčinović Burić zaključili su da dvije države gaje odličnu suradnju i na području nacionalnih manjina, u znanstvenoj, obrambenoj, prekograničnoj te kulturnoj suradnji koja će se iduće godine, tijekom hrvatskog predsjedanja Europskom unijom, pokazati i zajedničkom izložbom u budimpeštanskome Nacionalnom muzeju i Klovićevim dvorima o povijesnim vezama dvaju naroda.

Branka Pavić Blažetin

Vježba Immediate Response 19 – multinacionalna bojna krenula iz Hrvatske prema Mađarskoj

U sklopu završne faze međunarodne vojne vježbe Immediate Response 19, 2. lipnja počelo je izmještanje Multinacionalne bojne kopnom od vojnog poligona „Eugen Kvaternik“ u Slunju do logističke baze u Kapošvaru, a cilj je uvježbavanje prelaska državne granice (Border Crossing Operations) u taktičkom rasporedu.

Povratak Multinacionalne bojne iz Mađarske u Hrvatsku zbilo se 4. lipnja u 17 sati, a dolazak posljednje hodne kolone u srijedu, 5. lipnja 2019. u ranim jutarnjim satima.

Međunarodna vojna vježba Immediate Response 19 provodi se od 10. svibnja do 6. lipnja na teritoriju Hrvatske, Slovenije i Mađarske, a njome Hrvatska vojska obilježava 10. obljetnicu članstva Republike Hrvatske u NATO-savezu.

Radi se o glavnom obučnom događaju u Hrvatskoj u 2019. godini. Vježbu planira i usmjerava Zapovjedništvo američkih snaga za Europu (USEUCOM) s težištem na uvježbavanju snaga zemalja članica A-5 inicijative. Vježba je usmjerena na uvježbavanje mobilnosti snaga, procedure pri prelasku granica i poboljšanje interoperabilnosti među partnerskim zemljama. Sudjeluje oko 1600 pripadnika oružanih snaga Hrvatske, Slovenije, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Albanije, Crne Gore, Kosova, SAD-a, Poljske, Francuske i Ujedinjene Kraljevine, Litve, Sjeverne Makedonije, Italije i Njemačke.

Hrvatskim oružanim snagama dodijeljeno je zapovjedništvo Multinacionalne bojne, što uključuje zapovjednika bojne i vodeća stožerna mjesta. Na čelu je Multinacionalne bojne pripadnik hrvatskih Oružanih snaga pukovnik Samir Mršić. (HINA/MORH / Vinko Jovanovac / ua)

Susret hrvatskih dramskih, lutkarskih i literarnih družina

Svi na pozornici

U okviru Croatiade, u organizaciji Hrvatske državne samouprave, u pečuškom Hrvatskom kazalištu 28. svibnja 2019. održan je Susret hrvatskih dramskih, lutkarskih i literarnih družina. Stiglo je šest predstava, igrokaza iz pet naših hrvatskih škola: iz Pečuha, Santova, Martinaca, Kerestura i Petrovog Sela. Nakon uvodnih riječi Eve Mujić, organizatorice i suradnice Hrvatske državne samouprave, sudionike i nazočne pozdravio je Ivan Guban, predsjednik Hrvatske državne samouprave. Susret družina otvorili su mladi učenici 2. razreda pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleža, koji su zajedno cijeli razred izveli priču o lavu i ostalim životinjama. Predstavu je uvježbala s njima njihova razrednica Erika Kuštra Sigečan.

Nakon njih na scenu su došli mladi učenici santovačke Hrvatske osnovne škole u svojim prekrasnim šokačkim narodnim nošnjama. Oni su izveli običaj „kraljice“ u njihovu selu, koji se još i dandanas slavi u nekim hrvatskim naseljima u Mađarskoj, tako i u Santovu. Djeca su prikazala kako domaćini čekaju „kraljice“, a kad one stignu, kako i što pjevaju, što im se da za poklon te kako one zažele svako dobro ukućanima. Cijelu obradbu običaja uvježbala je s djecom Marija Žužić Kovač.

Potom su preuzeli pozornicu mladi učenici martinačke osnovne škole, koji su izveli mali igrokaz Vuk i tri kozlića. Predstavu su pripremili za tu prigodu i prvi put su je izveli pred publikom. Dje-

Običaj kraljice u izvedbi učenika santovačke škole

cu je usmjeravala i uvježbala s njima komad učiteljica Ljubica Kolar Vuković, a u predstavi su učenici privukli pozornost na problem modernizacije svijeta, na svijet koji se vrti oko mobitela i tableta.

Učenici keresturske Osnovne škole „Nikola Zrinski“ predstavom Cin, can, cvrgudan predstavili su dio narodnih običaja zalskih Hrvata s koreografijom koja je već izvedena i na Državnom danu Hrvata u Zali, samo s drugim učenicima. Djeca su bila obučena u narodne nošnje, da što vjernije prikažu njihovu folklornu baštinu. Koreografiju je s učenicima uvježbala Biserka Kiss.

Učenici petrovoselske Hrvatsko-mađarske dvojezične narodnosne osnovne škole izveli su predstavu Zašto plače mali robot. Predstavu su djeca jako lijepo izvela, koristila su se dobrim sredstvima, a igrokaz je uvježbala s njima Ana Škrapić-Timar. Nazočni su mogli dobiti uvid kako jedan robot koji zna sve i jako je pametan, ipak želi osjećaje, želi svoju obitelj, svoju mamu.

Zadnji su igrokaz izveli učenici 6. razreda pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleža pod vodstvom mentorice Zsuzsanne Győrvári. Izveli su komad Tomislava Albertovića „Potraga za znanjem“, u kojem su igrokazu djeca odigrala sama sebe, kako učenici traže Znanje, kada ono malo zaluta i na njegovo mjesto dolazi Lijenost.

Nakon prikazanih predstava ravnatelj Hrvatskog kazališta u Pečuhu Slaven Vidaković pohvalio je djecu za uloženi trud i za dobre izvedbe. Nakon toga HDS-ov predsjednik i dopredsjednica Angela Šokac Marković također su jako pohvalili učenike i njihovu

Martinački učenici ispred Hrvatskog kazališta

Učenici 2. razreda pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže

ve mentore za uvježbane komade i za dobre izvedbe te su djeci poklonili majice, školama rječnike i svakoga pozvali na zajednički, itekako zavrijeđeni ručak u Hrvatsku školu Miroslava Krleže.

Na kraju Susreta Branka Pavić Blažetin, glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatia, upitala je Slavenu Vidakovića, ravnatelja Hrvatskog kazališta, o predstavama i o doživljajima.

Učenici petrovoselske Hrvatsko-mađarske dvojezične narodnosne osnovne škole

BPB: Kada u jednom kazalištu na sceni imamo djecu, onda je to uvijek praznik...

SV: „Tako je. Mislim da je izuzetno važno da naši najmlađi, naši mali Hrvati preko različitih predstava glume na našem hrvatskom jeziku. Mislim da je to jako važno, jer u jednu ruku tako je možda najlakše naučiti jezik, koji naravno ne znaju oni koji nisu znali hrvatski. Drugo, što je jako važno nama ovdje u Hrvatskom kazalištu, evo sad sam vidio da, hvala Bogu, imamo podmladak i ja se nadam da jednog dana, kako je i dopredsjednica Angela rekla, da će jednog dana možda neki od njih na ovim daskama i zaigrati i da ćemo imati već nove glumce Hrvatskog kazališta.“

Učenici 6. razreda pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže

Učenici keresturske Osnovne škole „Nikola Zrinski“

BPB: Koliko upravo ta kazališna igra i scenska zapravo situacija može pridonijeti u tome pedagoškom smislu da se razvija hrvatski jezik?

SV: „Tako smo 2008./09. ovdje radili studio u Hrvatskom kazalištu, pa sam mogao raditi s djecom, radili smo također predstave. Mislim da smo radili dvije godine i tada sam shvatio da je puno lakše savladati i jezik, a pogotovo izgovor hrvatski i lijepi hrvatski književni jezik, koji se već ne govori, pogotovo ni u Hrvatskoj, ali inače ovdje u Mađarskoj su naravno narječja, to smo vidjeli i danas, neki su svoje običaje donijeli u malom igrokazu, a neki su baš izabrali moderne predstave, što je također važno i nama kao kazalištu da radimo pučke predstave, ali jednako tako važno je raditi suvremene predstave.“

BPB: Rekao si, ocijenio si i pohvalio si svakoga, ali rekao si da imaš nekoliko savjeta upravo za pedagoge koji su pripremili djecu. Što bi to bilo?

SV: „Evo, to su male stručne tajne. Djeca inače vole gledati publiku kako reagira, mislim to bi trebali učiteljice i učitelji djecu nekako ili interaktivno uključiti u predstavu ili tako napraviti da misle da nema tamo nikoga. To je jako teško, ali u više predstava sam vidio da se i ples i pjesma pojavila, što je također jako važno, i da se rade kompleksne i male predstave. Predlažem onima koji danas nisu bili u Hrvatskom kazalištu, neke škole koje nisu napravile predstavu, da je naprave jer je to izuzetno važno i za djecu, jer sam vidio da oni uživaju u tome i ako netko uživa u glumi, onda je sve mnogo lakše u životu.“

Ramona Štivić

Bačinska rukopisna knjižica s kraja 18. i/ili početka 19. stoljeća

Predstavljena „Pjesmarica Jánosa Molnára“

U suorganizaciji gradskog Muzeja „Károly Viski“ i tamošnje Hrvatske samouprave, 8. svibnja u Kalači je predstavljena tiskom objelodanjena „Pjesmarica Jánosa Molnára – Bačinska rukopisna kantorska i hodočasnička knjižica“ s kraja 18. i/ili početka 19. stoljeća, pisana na domaćem hrvatskom narječju, koja se čuva u dokumentacijskoj zbirci spomenutog Muzeja. Svečanost je uljepšao domaći Pjevački zbor „Ružice“.

Nazočne je pozdravio Ladislav Sabo.

U ime suorganizatora i suizdavača nazočne je pozdravio Ladislav Sabo, predsjednik Hrvatske samouprave grada Kalače, među njima posebno Dragu Horvata, generalnog konzula Republike Hrvatske u Pečuhu, dopredsjednicu Hrvatske državne samouprave Angelu Šokac Marković, predsjednika Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Josu Šibalina, predsjednika bačinske Hrvatske samouprave Franju Anišića, nadalje predsjednike i zastupnike hrvatskih samouprava, te predstavnike hrvatskih glasila u Mađarskoj. Uvodno je pročitao Božićnu pjesmu (Pészma Boxityna) na izvornome hrvatskom i u prijevodu na mađarski jezik.

Okupljenima se obratio i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat koji je pozdravio objelodanjivanje bačinske rukopisne knjižice. Zahvalio je kalačkim i bačkim Hrvatima što su očuvali samobitnost, hrvatski jezik i kulturu, ali i svima onima koji su pridonijeli objelodanjivanju bačinske pjesmarice.

Predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Josu Šibalin ukratko je ukazao na iznimnu vrijednost toga kalačkog izdanja.

Pjevački zbor „Ružice“

Bez prošlosti nemamo budućnost, reče uz ostalo predsjednik bačinske Hrvatske samouprave. Što to znači za Hrvate Race danas? Pri tome je kao prvo i najvažnije istaknuo snagu vjere. Jer kako reče, ako vjerujemo u Boga i vjerujemo u sebe, onda ćemo uprkos asimilaciji opstati kao hrvatska zajednica. Ako nemamo vjere, onda ćemo se izgubiti. Kao drugo danas u ovom ubrzanom svakodnevnom životu trebamo molitvu. Čitajući ove stare molitve i pjesme, otkrivamo da se u njima nalazi duša i ljubav prema bližnjemu. Ako imamo srce, vjeru, dušu, ljubav prema bližnjemu, onda imamo sve, zaključio je Franjo Anišić.

Knjigu su predstavili ravnatelj kalačkog Muzeja Imre Romsics i etnograf sambotelskog Muzeja „Savaria“ Šandor Horvat.

Kako uz ostalo reče g. Romsics, rukopisna se knjižica čuva u dokumentacijskoj zbirci kalačkog Muzeja. Prema istraživanjima i pokušaju datiranja, rukopisna je knjižica uvezena između listopada 1790. i travnja 1796. godine, vjerojatno pisana tijekom sedamdeset godina od najmanje dva ili tri autora. Zanimljivost je da osim autorove uvodne bilješke na koricama na mađarskom jeziku, po čemu je tiskano izdanje i naslovljeno, na 212 stranica sadrži šezdesetak pjesama i proznih tekstova na mjesnome hrvatskom govoru. „Ako se izgubi, vratite ju, jer ako ju ne vratite, dobit ćete veliku kaznu“, stoji u bilješci.

Brojna publika

Knjigu kalačkog Muzeja „Károly Visky“ u izdanju „Rasprave kalačkog Muzeja“ uredio je Imre Romsics. Izvorne je hrvatske tekstove na mađarski prevela Vivien Szarvas, a prijevod pregledao, ispravio i dopunio Šandor Horvat, koji je i autor Pogovora. Uz tiskane tekstove u knjigu su uvrštene i preslikane stranice izvorne knjižice. Izdanje je objelodanjeno s potporom Grada Kalače, Hrvatske državne samouprave, Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, Kruga prijatelja kalačkog Muzeja, te bačinske i dušnočke Hrvatske samouprave.

Svoja stručna istraživanja u svezi s Bačinskom pjesmaricom na mađarskom jeziku izložio je etnograf sambotelskog Muzeja „Savaria“ Šandor Horvat. Njegova studija na mađarskome jeziku sastavni je dio izdanja, jednako kao i rad profesorice Sanje Vulić o jezičnim obilježjima Bačinske rukopisne knjižice. Kako nam uz ostalo reče Šandor Horvat, studije na hrvatskom jeziku bit će objelodanjene u Etnografiji Hrvata u Mađarskoj.

Stipan Balatinac

I. susret hrvatskih zborova

Fotografija za uspomenu

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Harkanja, a na poticaj njezine dopredsjednice Đurđe Geošić Radasnai, u prostoru tamošnje Osnovne i glazbene škole „Pál Kitaibel“ održan je I. susret hrvatskih zborova. Susret je ostvaren u okviru niza priredaba projekta EFOP - Zajedno za

budućnost, čiji je nositelj tamošnja Gradska samouprava, a projekt je dobio 247,8 milijuna forinta potpore.

Nazočnima se u ime organizatora obratila Đurđa Geošić Radasnai, te harkanjski gradonačelnik Tamás Baksai. Okupili su se pozvani hrvatski zborovi iz cijele Ma-

što su naučili i koliko su napredovali. Uz to sve više njih ima i živu instrumentalnu pratnju.

Ovoga su se puta predstavili zborovi KUD-ova i ostali zborovi, među njima Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata sa svojim pratećim svircima. Oduše-

Harkanjski gradonačelnik Tamás Baksai i Đurđa Geošić Radasnai

Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata

Svirač

đarske. Praznik pjesme i hrvatske riječi, a prije svega sve besprije-korni izgled narodne nošnje. Posljednjih smo godina svjedoci da hrvatski folklorasi u Mađarskoj sve ljepše nose i prikazuju narodnu nošnju predaka.

Kako saznajemo, sudionici programa odazvali su se na prvi poziv. Sve je jasnije da se članovi zborova žele susretati i da pri tome žele nastupati i pokazati

vili su nas svi svojim nastupom. Tako: erčinski ŽPZ „Jorgovani“, tukuljski Muški pjevački zbor, Izvorni pjevački zbor „Dušnok“, kalački Mješoviti zbor „Ružice“, fičehaski Zbor za čuvanje običaja, pečuški Ženski pjevački zbor „August Šenoa“, poganski Ženski pjevački zbor „Snaše“, kukinjski Zbor KUD-a „Ladislav Matušek“. Druženje je nastavljeno i nakon nastupa, s razgovorima uz bogat stol i s dogovorima o novim susretima.

Branka Pavić Blažetin

Velike hrvatske obljetnice

Sedamdeset godina institucionalnog odgoja na hrvatskom jeziku u Mađarskoj

U organizaciji kozarske Seoske samouprave, održavatelja mjesnog vrtića, a na poticaj tamošnje Hrvatske narodnosne samouprave i njezine predsjednice Ane Crnković Andresz, te Njemačke narodnosne samouprave, u nizu priredaba održanih u kozarskom vrtiću od 12. do 17. svibnja, 12. svibnja obilježena je 70. obljetnica utemeljenja vrtića i odgoja na hrvatskom jeziku u tom selu.

Po jednoj se zabilješci daje zaključiti da je u zgradi iz koje je premještena nekadašnja škola počeo s radom vrtić 1949. godine. Ministarski savjet 1948. godine odobrio je osnivanje „južnoslavenskih“ dječjih vrtića u deset naselja u Mađarskoj. U sedam hrvatskih: u Baranji u Kozaru i Mohaču, u Bačkoj u Gari, Aljmašu, Santovu, Kačmaru i Sentivanu te u tri srpska naselja: u Batanji, Lovri i Pomazu. Kozarski vrtić, koji je danas i njemački narodnosni vrtić (početci su odgoja na njemačkom jeziku 2003. godine), sačuvao je hrvatski narodnosni značaj do dana današnjega.

Nazočnima su se obratili: ravnateljica vrtića Timea Hüber, kozarski načelnik György Selmeczi, parlamentarni zastup-

Otkrivanje spomen-ploče

Domaćini i gosti

nik Péter Hoppál, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin, predsjednica kozarske Njemačke samouprave Mária Baron Herbely i drugi... Prigodnu je izložbu u domu kulture otvorio HDS-ov predsjednik Ivan Gugan, a spomen-ploču otkrili su Ana Crnković Andresz, Mária Baron Herbely i György Selmeczi.

Prije sedamdeset godina, pošto su izvršeni tečajevi za slovačke, rumunjske i „južnoslavenske“ učitelje i odgojitelje, u

duhu tadašnjeg „ustava“ vlada javnoga obrazovanja omogućila je školovanje djece slovačke, rumunjske i „srpsko-hrvatske“. Na „južnoslavenskom“ tečaju sudjelovalo je 45 „srpsko-hrvatskih“ učitelja te 10 srpsko-hrvatskih odgojitelja, donosi dnevni mađarski tisak 1948. godine. Na rumunjskom tečaju 80 polaznika, a slovačkom njih 140.

Donesena je i vladina odluka o utemeljenju od 1949. godine na budimpeštanskoj visokoj pedagoškoj školi slovačke i

rumunjske katedre, a na pečuskoj visokoj školi srpsko-hrvatske katedre. Studenti su smješteni u domovima i imaju stipendiju. Počele su djelovati škole, od 1. r. slovačka u Békéscsabi, rumunjska u Gyuli, u Pečuhu srpsko-hrvatska gimnazija, te slovačka osnovna škola i učenički dom u Budimpešti i Szarvasu. Proširen je učenički dom u Gyuli za Rumunje, planira se za

Trenutak za pjesmu

JELENOVAC

**Sjećam se Mavra Piligrina,
farbao je kosu.
Ti si ga vodila, Katarina,
u Jelenovac, u maglu i rosu.**

**Umrijet ću misleći da sam važan,
to će misliti svi.
Umro je stari pofarbani pjanec,
važna si bila ti.**

Ivan Slamnig

Pokažimo što smo naučili.

njih otvaranje učeničkog doma u Eleku te srpskog učeničkog doma u Pomazu. Ruski se jezik tada predaje u svim narodnosnim osnovnim školama i gimnazijama, a u tijeku je i izradba narodnosnih udžbenika za osnovne škole, piše županijski dnevni list Dunántúli Napló 24. studenoga 1949. godine. Isti dnevni list donosi 18. siječnja 1949. godine vijest u četiri retka da je na traženje Demokratskog saveza Južnih Slavena utemeljen Južnoslavenski vrtić u Kozaru.

Danas kozarski vrtić pohađa 85 djece i radi se u tri odgojne skupine od kojih je jedna hrvatska. U toj skupini s djecom rade dvije odgojiteljice: Tünde Andrić Jekl i Gordana Križić. Dio svojega rada djeca i djelatnici vrtića prikazali su na svečanosti 12. svibnja. Svečanosti su pribivali i brojni djelatnici u mirovini, tako i Jelica Jakobović, nekadašnja odgojiteljica i voditeljica vrtića koja je radila u vrtiću od 1975. godine do mirovine.

Po kazivanju Stane Ikotić Miloš, prve odgojiteljice, vrtić je utemeljen 1949. godine. Naime, ona je sudjelovala na dvomjesečnom tečaju u organizaciji DSJS-a i nakon dobivene diplome poslali su je u Kozar gdje se javila u bilježništvu 24. siječnja 1949. godine. Tadašnji aktivist DSJS-a bio je i Kozarac Vinko Crnković, koji je bio član Antifašističkog fronta Južnih Slavena od samoga njegova osnutka. Trebalo je nagovarati roditelje da upišu djecu u narodnosni vrtić (kozarski državni južnoslavenski vrtić). Stana Miloš nije se primila 1950. godine daljnjeg doškolanja. Nakon nje na čelu vrtića je Sellei Józsefné

U narodnoj nošnji

koja aktivira roditeljsku zajednicu te se sve veći broj djece upisuje u vrtić. Godine 1975. u vrtiću se zapošljava Jelica Jakobović. Ona ondje ostaje do mirovine i svojim radom jača ulogu hrvatskoga jezika, čuvanja kulture i običaja kozarskih Hrvata.

Osamdesetih godina vrtić se razvija,

mijenja se voditeljica vrtića. Umjesto Vadász Zoltánné dolazi Varga Lászlóné. Od 1985. godine kao dadilja radi Margit László. Od 1990. u vrtiću je i Ágnes Németh. Od 1995. dadilja je Vincze Sándorné, od 1999. Osztertagné Szabó Erika. Od 1997. godine u vrtiću se radi u dvije skupine. Od 2003. godine zapošljava se Éva Schizler, njemačka narodnosna odgojiteljica, i odgojni rad kreće k trojezičnosti. Danas je vrtić ustanova u održavanju kozarske Seoske samouprave u kojoj se odvija odgoj na hrvatskom, njemačkom i mađarskom jeziku. Pohađa ga osamdesetak kozarske djece. Radi se u tri skupine, s dvije odgojiteljice u svakoj skupini te se s velikim oduševljenjem izvršavaju i narodnosni zadatci, za što se brinu narodnosne odgojiteljice, na hrvatskom i njemačkom jeziku. U siječnju 2016. radi šest odgojiteljica od kojih su četiri sa spremom narodnosne odgojiteljice, četiri dadilje, jedna pedagoška pomoćnica i čistačica. Od 2013. godine vrtić vodi Timea Hüber, njezina je zamjenica Ágnes Németh. Danas u vrtiću rade još četiri odgojiteljice: Zsófia Pehó, Tünde Andrić Jeklné, Gordana Križić i Patricia Olsovsky Somogyiné, a uz njih tu su i dadilje: Vince Sándorné, Erika Szabó Osztertagné, Meszes Istvánné, Takács Imréné i pedagoška pomoćnica Anett Kokas Stiefelné. Odgojni se rad odvija u tri skupine: najmlađi, srednja skupina i velika skupina. U dvije skupine djeca se upoznaju s njemačkim materinskim jezikom, u jednoj skupini s hrvatskim materinskim jezikom. Krilatica je odgojnoga programa „Gradi zlatni most prema drugima.“

Branka Pavić Blažetin

Bogatstvo...

Na pozornici djeca hrvatske skupine kozarskog vrtića sa svojim odgojiteljicama

Fotografski ciklus „Izlozi“ Darka Bavljaka u Budimpešti

U galeriji Magyar Műhely, premijerno u Budimpešti, predstavljena je izložba fotografija „Izlozi“ fotografa Darka Bavljaka. Postav je otvorio likovni umjetnik i kritičar Bálint Szombathy, a nazočne je pozdravio veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić.

Fotografije, skupnim nazivom „Izlozi“, najnoviji su ciklus fotografa Darka Bavljaka. Slike su svojevrsno dokumentiranje društvenih i gospodarskih promjena, jer pojavom trgovačkih središta, postupno su nestale obrtničke radionice, dućani i trgovine. Kako su se zgasnula svjetla u tim radionicama, tako je nestalo i života u njima. Fotografije su nastale u Zagrebu, premda su mogle biti snimljene u bilo kojem europskom gradu jer nestajanje izloga opća je tendencija urbanističke prirode. Fotografije jesu i nostalgičan prizvuk boljih vremena, kada su izlozi bili dio pročelja zgrade, svojevrsni su umjetnički prikaz vremena. I kako reče na ot-

ljevost s neobičnom, skrivenom estetikom ružnoga i poetikom prolaznosti. Za neke fine detalje istrgnute iz konteksta kojiput i ne možemo ustanoviti što prikazuju, s kakvim se predmetom mogu dovesti u vezu, jer ih fotograf do neke mjere odvaja od

Darko Bavljak, Mladen Andrić, Bálint Szombathy

vorenju likovni umjetnik i kritičar Bálint Szombathy, čiji je prigodni govor na hrvatski jezik prevela i čitala suradnica Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj Melinda Adam, „ako prođemo po Rákóczijevoj ulici od kolodvora Keleti negdje do ulice Kisdiófa, vidjet ćemo popriličan broj zatvorenih trgovina s mrtvim izlozima. Ili, ako pogledamo uokolo, krenuvši od kolodvora prema Dózsinoj ulici, također ćemo imati slično iskustvo. Takva vrsta razaranja može imati više razloga: gospodarska kriza, špekulacija nekretninama, ili promjena karaktera odnosno socijalnog sastava gradske četvrti. U svakom slučaju, za autora kao što je Bavljak, takav gradski milje znači pravu riznicu inspiracije. U napuštenim izlozima, koji čekaju neka bolja vremena, ne ostaju samo prljavština, prašina i krhotine stakla nego, u metaforičnom smislu, i komadić prošlosti, i potrošeni zrak. U šumi paučine tu i tamo možemo zamijetiti poneki beskorisni predmet ili jedva čitljiv fragment teksta. A prljavo staklo izloga pak, poput svojevrsnog filtera, propušta nam pogled – čas lakše, čas teže – prema tajnovitoj unutrašnjosti prostora, prepuštajući našoj mašti da zamislimo kakav je mogao biti izlog u nekadašnjem punom sjaju, kada je još ispunjavao svoju prvotnu funkciju. Gotovo da osjećamo negdašnje poglede ljudi, koji su se nekoć nataložili na plohu stakla. Bavljak jedinstvenim darom spaja socijalnu osjet-

konkretnog sadržaja. Bavljakovi izlozi vode unatrag, ali izbjegavaju lažnu nostalgiju. Umjesto toga navode na razmišljanje, ide li cijeli svijet, čitava zemaljska realnost u tom smjeru?“. Darko Bavljak rođen je u Zagrebu 1961. godine. Završio je studij snimanja na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu. Fotografijom

se počeo baviti početkom osamdesetih. Tijekom studija objavljuje fotografije u Poletu, Studenskom listu, Svijetu, Startu i mnogim drugim tadašnjim novinama i časopisima. Danas djeluje na području fotografije, filma, konceptualne umjetnosti i kustoskih koncepcija. Njegove se fotografije nalaze u privatnim kolekcijama, te u zbirkama fotografija Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu i Muzeja moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci.

Kristina Goher

300. obljetnica četarske kapele u Gori

Hvalodavanje sa sambotelskim biskupom dr. Jánosom Székelyem

Biškupska maša u nazočnosti kipa Celjanske Marije

Zadnjega majuškoga pondiljka Bog nam nije darovao najljepše vrime, kad su četarski, a i drugi hodočasnici iz cijele Pinčene doline skupadošli svečevati visoki jubilej kapele u četarsku Goru. Po biškupski dokumenti sagradili su ju četarski vjernici 1719. ljeta. Oko imena patrona su samo pogadjanja, ali seljaci tako velu, da je to bilo svenek utočišće posvećeno Blaženoj Divici Mariji, zato i piše nad ulazom „Ave Maria“. Tristo ljet je ovput došao proslaviti i sambotelski biskup dr. János Székely, ki je jur pod paraplom napravio put od auta do kapele. Oko pedesetimi su nutrastali med zidine, a druge diozimatelje, čas je prala godina, čas su je zemarili škuri oblaki. U Gornjem Četaru u ovu dob svenek su bili održani Križevski dani, koji su durali tri dane, a u novije vrime samo u pondiljak je održana maša ovde, u pratnji blagoslavljanja okolice za bogatu urodju. Ovu tradiciju Četarci jur tri stoljeća čuvaju, a njevu odanost i odlučnost nije mogao slomiti ni II. Vatikanski žinat (1962. – 1965.) koji je zničio praksu Križevskih okupljanj, a i komunističkom režimu nije bilo milo gledati dotično hodočašćenje. Kapela leži u susjedstvu Muzeja Željeznoga fironga,

Čas je šicala godina, čas je stala

Prelipa četarska Gora

a oko nje vinogradi, kliti skupa stvaraju lipotu ovoga kraja. S jačkom „Marija, pomози nam, budi mati sirotam“ je započeto mašno slavlje, a sambotelskoga natpastira su s kiticom i pjesmom pozdravili miništranti. „U ovu kapelu još i u najteži vrime ni su došli Nimci, Hrvati i Ugri na hvalodavanje i da prosu blagoslov za daljnje djelovanje. Vjeru naših praocев se trudimo i mi sačuvati, kot i ovo mjesto, da nam bude ne samo danas, nego i u budućnosti pravi zviranjak vjernosti i mjesto za ojačanje vjere. Zahvaljujemo se da ste danas došli med nas, neka vas Bog živi u ovoj službi“, je rekao biskupu uz ostalo Konrad Feigl, predsjednik četarske farske općine. „Hvalu dajemo danas za ovo tristo ljet, za sagradjenu kapelu, za vjeru naših praocев, za vjernost i srčenost stanovnikov Narde, Gornjega Četara, Keresteša, Pornove, Hrvat-skih Šic i Petrovoga Sela. Svim onim, ki su i u komunističkom vrime nu, suprot svih nagražanj i splašivanj ponovo i ponovo došli

Domaći vjerniki i hodočasnici iz okolice

Dica iz čuvarnice svaki put dojdu

simo. Dajemo hvalu i za njevu ljubav prema Domovini, kad su se za Trianonskom pogodbom borili za to da ostanu dilnici ugarske zemlje. I danas bi bila potrebna ta čvrsta vjera, domoljublje, i hrabrenost, za to i molimo za milost kod našega nebeskoga Oca“, se je obrnuo tako sambotelski biskup vjernikom, polag štatue Putujuće Celjanske Madone, na početku svete maše. U svojoj pro-diki je spomenuo hakljivu političku situaciju Iraka, Sirije, progonstvo tamošnjih kršćanov ki svoju vjeru i suprot poteškoć ne ostavljaju, i svakoga je bistvao na skupnu molitvu i na osvidočenje vjere i pred mladimi pokoljenji. Za svetom mašom je, po staroj navadi, još s duhovniki Pinčene doline Tamásom Várhelyijem i Richárdom Inzsölom blagoslovio zemlje i vinograde pri skupnoj molitvi. Potom su u duhu gorskoga kiritofa brojni kliti napunjeni žitkom, smihom i druženjem toga dana. *Tiho*

„Bez granica“ u Transilvaniji

Učenici 7. a, 7. b, 6. b i 8. b razreda šeljinske osnovne škole, njihovi razrednici, nastavnici i roditelji proveli su šest prekrasnih dana u Transilvaniji (Erdelj). Školski je izlet ostvaren pomoću natječaja „Határtalanul“. S velikim smotom se uzbudjenjem i iščekivanjem pripremali na taj izlet. Okupljali smo se pred školom. Svima nam je bilo jako drago što je stiglo vrijeme polaska, pa smo radosno i znatizeljno krenuli na put 5. svibnja 2019. ujutro u 5 sati. Ispratili su nas naši roditelji od kojih smo se veselo rastali i mahali im na rastanku. Tako je započelo naše šestodnevno putovanje.

Putovali smo preko Pečuha, Baje do Graničnoga prijelaza Nagylak. U ranim popodnevima stigli smo u Oradeu, gdje smo pogledali povijesne znamenitosti grada: palaču Crnog orla, Gradsku vijećnicu, kazalište, crkvu svetog Ladislava, katedralu Holdas. Šetajući gradom i preko mosta rijeke Sebes-Körös, stigli smo do skupine kipova pisaca. Prisjećajući se na velike mađarske pjesnike, učenici su kazivali Adyjeve stihove. Zatim smo otišli i do poznate kavane Emke u kojoj je rado provodio vrijeme taj poznati mađarski pjesnik sa svojom muzom Lédom. Put nas je vodio dalje u Cluj-Napocu, gdje smo pogledali skupinu Mátyásevih kipova. Nažalost, gotičku katedralu svetog Mihajla zbog renoviranja nismo mogli pogledati iznutra. Ona ima najviši toranj u Transilvaniji, 76 metara. U njoj su nekada ustoličili i tamošnje knezove. Šetajući gradom, stigli smo do rodne kuće kralja Matije, gdje smo vezali i spomen-vrpce prisjećajući se na njega. Poslije obilaska grada putovali smo do naselja Rimetea (Torockó), gdje smo imali večeru i smještaj.

Drugog dana prijepodne pogledali smo Turdansku pukotinu i divili smo se čudesnim krajolicima. Začarao nas je i rudnik soli u Turdi. Spustili smo se dizalom u rudnik, gdje smo se vozili panoramskim vrtljkom i divili se iz visine jezeru u rudniku. Istog smo dana popodne posjetili i naše zbratimljeno naselje *Şilea Nirajului* (Nyárádselye), gdje su nas već oduševljeno čekali učenici i vrtičari obučeni u mađarsku narodnu nošnju. Druženje je počelo obostranim programom, a poslije toga je slijedila predaja poklona za domaćine i plesačnica. Zbog kišnoga vremena samo smo se iz autobusa divili lijepom jezeru Medve u Sovati. U Corundu (Korond) su nas čekali ukusnom večerom, a smještaj smo imali u pansionu Sziklakert.

Trećeg smo dana poslije doručka krenuli k jezeru Lacul Roşu (Gyilkos tó). Borova stabla još i danas vire iz jezera. Krajolik je bio kao iz bajke, ponegdje je šume prekrilo lijepi bijeli snijeg, a u nekim dijelovima je bilo pravo proljeće. Putovali smo do klisure Cheile Bicazului (Békás-szoros). Iskricali smo se iz autobusa i pješčili više kilometara među klancima i visokim stijenama. Umalo nam je i dah zastao od neopisive ljepote kanjona. Autobusom smo putovali do naselja Siculeni (Madéfalva), tamo smo položili vijenac kod sikuljskoga spomen-stupa. U gradu Miercurea Ciuc (Csíkszereda) divili smo se čudesnoj Milenijskoj crkvi koja je sagrađena 2003. godine po planovima poznatoga mađarskoga arhitekta Imrea Makovecza. Toga smo dana imali smještaj u Lunca de Josu (Gyimesközéplek), u pansionima Fatányéros i Csángó. Domaćini su nas primili s ukusnim zalogajima ovoga kraja.

Četvrtog dana nakon kratkog putovanja stigli smo do

Tisućljetne granice, to je bila istočna granica povijesne Ugarske. Za vrijeme monarhije to je bila krajnja stanica vlaka. Popeli smo se na ruševine grada odakle se pružao prekrasan pogled na kraj. Krenuli smo u Ghimeş-Făget (Gyimesbükk). U osnovnoj školi ljubavno su nas primili učenici i njihovi nastavnici. Prikazali smo naš program, a zatim se družili uz glazbu i ples. Nakon kratkog boravka rastali smo se od naših novih prijatelja i krenuli u hodočastište Şumuleu Ciuc (Csíksomlyó). U tome marijanskom svetištu najprije smo posjetili crkvu, gdje smo se molili ispred drvenog kipa Djevice Marije i tražili oprost za sve naše dosadašnje grehove. Nakon toga smo se popeli na Piatra Niergeş (Nyergetető), gdje se nalazi oltar na slobodnom prostoru. Prenočili smo u učeničkom domu franjevca Csabe Bőjte, gdje su nas stanovnici doma ugostili večerom. Zatim smo odigrali prijateljsku nogometnu utakmicu s domaćinima.

Petog dana nakon doručka vozili smo se do Lupenija (Farkaslak), gdje smo posjetili grob Árona Tamásija. Položili smo vijenac u znak sjećanja na toga poznatog pisca. Učenice 7. b razreda su nam predstavile piščev kratak životopis i djela, te čuli smo i spomen-stihove pisane u čast obljetnice njegove smrti. Autobusom smo putovali do Albeşti (Fehéregyháza). U Petőfijevu spomen-muzeju s pomoću vodiča prisjetili smo se pjesnikova posljednjeg dana i zadnjih sati. Slijedio je obilazak povijesnoga saskog naselja Sighişoara (Segesvár). Tamošnja najzanimljivija znamenitost jest rodna kuća grofa Drakule. Uspeli smo se i đaćkim stubama sve do gotičke crkve. Nismo zastali čak do Alba Iulije (Gyulafehérvár). Tu se nalazi zvjezdasta utvrda koja je dio UNESCO-ove svjetske baštine. U katedrali svetog Mihajla se nalaze posmrtni ostatci članova obitelji Hunyadi, gdje smo vezali spomen-vrpce u znak sjećanja na njih. Nakon toga smo putovali do naselja Rimetea (Torockó), gdje nas je čekala izvrsna večera i smještaj po kućama.

Posljednjeg dana već smo bili pomalo umorni, ali znatizeljni, pa smo svakako htjeli vidjeti zbog čega se kaže da je tvrđava u Hunedoari (Vajdahunyad) kralj tvrđava. Gotički tornjevi i kule čine tu tvrđavu zaista bajkovitom. Zbog kišnog vremena tvrđavu Deva vidjeli smo samo iz autobusa. Putovali smo dalje za Arad. Posljednji spomen-vijenac položili smo kod spomen-stupa 13 mađarskih mučenika. Nakon male stanke krenuli smo prema Graničnom prijelazu Nagylak. Umorni, ali s bezbroj nezaboravnih doživljaja i uspomena smo se vratili u Šeljin u kasnim večernjim satima.

Velika hvala našim nastavnicima, roditeljima i svima koji su potpomagali naše putovanje!

Skupina šeljinskih izletnika

Mala stranica

Uživaj u ljetu!

Ljeto je, vrijeme za uživanje. Ako si još dijete ili tinejdžer, to znači da ne trebaš ići na posao, uživaj u ljetnom odmoru sve do rujna! Ako nemaš zamisli kako to činiti, evo ti nekoliko dobrih savjeta:

- Ljeto je vrijeme za sunčanje i tamnjenje, zato ako si potamnio/potamnijela, uživaj u svojem tenu jer preko zime ga nećeš imati.

- Uživaj u okusu hladnoće na jeziku jer sladoled je hladan i svakomu dobro dođe u ljeto.
- Konačno imaš vremena za odgledati cijelu seriju, pročitati na desetke knjiga i pogledati sto filmova, jer to je ono o čemu sanjaš cijelu godinu i onda dođe ljeto i to je jedan od razloga da uživaš u ljetu.
- Imaš mnogo, mnogo slobodnog vremena pa možeš izlaziti, družiti se s prijateljima, ići u kupnju, šetati psa, voziti bicikl, zezati susjede, itd.
- Uživaj u kratkim hlačama, majicama bez rukava, kupaćem kostimu, japankama, haljinicama, suknjama, jednostavno uživaj u laganim stvarima za odijevanje. Ljeto nije vrijeme da nosiš traperice i veste.
- Cijelo se ljeto održavaju razni koncerti

na koje možeš ići sam/sama ili s nekim osobama.

- Jedna je od najboljih stvari ljetno voće, poput lubenice (ljudi, ja i dalje ne znam je li lubenica voće ili povrće?!), breskve, marelice, ananasa, banane (kao i cijele godinu).
- Plivanje u moru, jezeru, igranje u pijesku, spavanje s otvorenim prozorom, gledanje zvijezda, ležanje na terasi, šetanje dokasno.

Svjetski dan izbjeglica

Svjetski dan izbjeglica obilježava se svake godine 20. lipnja u čast svih hrabrih i odlučnih žena, djece i muškaraca koji su prisiljeni napustiti svoju domovinu zbog prijetnje proganjanja, sukoba i nasilja. Ovaj je dan prvi put obilježen 2001. godine, pošto su Ujedinjeni narodi 4. prosinca 2000. godine odlučili da se 20. lipnja obilježava Svjetski dan izbjeglica. Procjenjuje se da je u svijetu 60 milijuna osoba prisilno raseljeno kao izbjeglice, tražitelji azila, migranti ili povjerljivo raseljene osobe. Ratovi su glavni uzrok raseljavanja. Poruka pape Franje iz Vatikana (5. kolovoza 2013.): „*Dragi selioci i izbjeglice! Nikada ne gubite nadu da i vas čeka sigurnija budućnost, da ćete na svojem putu susresti pruženu ruku i da ćete moći iskusiti bratsku solidarnost i toplinu prijateljstva! Svima vama i svima onima koji svoj život i svoje snage posvećuju da vam pomognu, jamčim svoju molitvu i odsrca udjeljujem apostolski blagoslov.*“

Za pametne i pametnice

Pitalice

Sladak sam kao šećer,
i hladan sam kao led.
Ako me na toplo staviš,
više nisam _____

Samo noću bdijem,
na nebu se krijem,
mlad, star ili ljut
uvijek sam ko limun žut _____

Dok se skrivam u papiru,
Puštate me vi na miru.
Kad izađem jednom van,
Žvaćete me cijeli dan.

Jedna noga kraća,
nikada se ne vraća,
juri onu drugu
u istom krugu. _____

Državni gastronomsko-kulturni dan u Serdahelu

U organizaciji Udruge Saveza Hrvata u Mađarskoj, 25. svibnja, na danu održavanja godišnje skupštine, u dvorištu Fedakove kurije priređen je Državni gastronomsko-kulturni dan na koji su stigle družine iz raznih regija (Bačka, Baranja, Podravina, Pomurje) sa svojim kulinarskim umijećem, tajnim sastojcima, da bi sudionike primamili k svojim štandovima. Dok je društvo „mazilo” svoje nepce, zabavljao ih je Ženski pjevački zbor „Petripske ružice” i kaniški tamburaši pod imenom „Stoboš”. Gastronomsko-kulturni dan otvorio je predsjednik Udruge Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, a okupljene je pozdravio Drago Horvat, generalni konzul Konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu.

Državni gastronomsko-kulturni dan u posljednjim se godinama održava na danu godišnje skupštine, svaki put u drugoj regiji spajajući na taj način radni dio djelatnosti sa zabavom i upoznavanjem regije. Za pomurske je Hrvate to bio povijesni trenutak, jer Savezova skupština, a ni njegova državna priredba za vrijeme svojega 30-godišnjeg djelovanja još nikada nije zasjedala, ni održavala priredbu u toj regiji. Neki od gostiju rekoše da su Pomurje zadnji put posjetili u 70-im godinama prošloga stoljeća. Predsjedništvo državne udruge upravo zbog toga odlučilo je smjestiti svoju priredbu u Serdahel, a prema predsjednikovim riječima i zbog toga da članovi pogledaju gdje djeluje HDS-ova ustanova Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin”. Gastronomsko-kulturni dan zapravo se odvijao istodobno sa skupštinom, bilo je takvih članova koji zbog toga nisu sudjelovali na sjednici, nego su prijepodne počeli kuhati da bi navrijeme uspjeli pripremiti objed ili, kako Podravci rekoše, užinu. Bilo kakva se državna priredba organizira, članovi hrvatske zajednice iz raznih regija veseli su što se mogu naći sa starim znancima ili se upoznati s novim ljudima, upoznati nove krajeve, učiti jedni od drugih, ovaj put kulinarska umijeća, gastronomske običaje.

Ivo Balatinac stigao je iz Vršende da bi skuhao ukusan janjeći paprikaš. Prijašnji je dan zaklao janje koje je sam uzgojio, kaže da nema bolje sirovine od one koje se uzgaja u vlastitom domaćinstvu:

– Imam ovaca, koza i svinja jer ono što čovjek sam uzgaja najzdravije je. Nekada u Vršendi 4-5 obitelji su se bavile stočarstvom, i moj ujak Andro je imao 300 ovaca. Ja zasada imam samo za obitelj, jer volimo jesti domaću hranu, i to mi je kao hobi. Janjeći paprikaš se kuha isto kao i od drugih mesa, samo dotle treba kuhati dok se meso ne razdvaja od kosti, jer inače će biti žilavo, reče Ivo dok je miješao paprikaš.

Pomurska družina

Đuso Gorjanac nudi „štifunder”.

Pozdravne riječi Drage Horvata, generalnog konzula

Ivo Balatinac kuhao je janjeći paprikaš.

Družina iz Podravine počela se pripremiti već prijašnji dan. Dombolkinja Ruža Šebešćen već je u petak ispekla „debeli kolač” s kakaom, a Irenka je ustala čak u 4 sata da bi ispekla podravski kolač sa slanim sirom, da predstavi tamošnji specijalitet.

Tamburaški sastav Stoboš zabavlja sudionike.

– U našoj družini ima nas iz Martinaca, Lukovića, Dombola, Barče, Potonje i Daranja. Zajedno kuhamo perkelt i peći ćemo i meso na obruču. Meni je vrlo drago što smo došli u Zalu. Prije 40 – 45 godina sam bila ovdje zadnji put na turneji s KUD-om Podravina, sad su nas pozvali i na Festival gibanice i obećali smo da ćemo doći, kazala je Ruža, koja je inače predsjednica dombolske Hrvatske samouprave. Dok se kuhao perkelt, oni koji su bili gladni mesa, mogli su kušati podravski „štifunder”, debele kobasice što ih je izradio i nudio Đuso Gorjanac. Bilo je družina i iz Bačke, oni su naravno kuhali uobičajeni paprikaš, a domaćini su se odlučili za kuhanje kiselog zelja s mesom, što se često kuha u Pomurju. Mirisi na dvorištu Fedakove kurije svakoga su mamili do kotlića i tko se odlučio za bilo koje jelo, zasigurno se nije razočarao. Uz gastronomski užitak nije nedostajao ni glazbeni. Za to su se pobrinule članice Pjevačkoga zbora „Petripske ružice” koje su pjevale izvorne pomurske popijevke, a kaniški Tamburaški sastav „Stoboš” nastojao je svim družinama ugoditi svirajući pučke pjesme i kola različitih regija.

beta

„Škola, škola mene zove“ – i u Sambotelu

Budući školari

Puna dvorana roditeljev, staristarjih, pedagoga i podupiračev

„Škola, škola mene zove“, ta tablica je stala na centralnom mjestu dvorane 6. junija, u četvrtak, kad je službeno završeno i treće odgojno ljeto u sambotelskoj čuvarnici, zasad još podružnice Hrvatskoga vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkoga doma Miroslava Krležje, a od septembra jur samostalne ustanove, Obrazovnoga centra Mate Meršića Miloradića. Vidili i čuli smo dvojezični program

Grupa „Maslačak“ i odgojiteljica Katika Glavanić-Rudak

grupe Tratinčica, pod peljanjem odgojiteljic Elizabete Penzeš-Deli i Sabine Tengelić, a i druge grupe pod imenom Maslačak „u dirigenciji“ Katike Glavanić-Rudak i Henriete Konczer. Mališani su recitali, jačili i tancali, uglavnom prikazali što su svega lipoga naučili u minulom razdoblju. Sve skupa petimi; Jáde Anna Németh, Aliz Tóth Kocsis, Jácint Gábor Istvánfi, Levente Nimród Balázs i Bence Bošić su zbogomdali tovarušem, odgojiteljicam i tetkam, jer od septembra za nje se začme Hrvatska škola. To otpodne bilo je za dicu u Hrvatskoj čuvarnici nepopustljiva mogućnost nastupa, lučenja, objamljenja, suzov, kitic ter darov... *Tiho*

Čeprežani ljetos opet kod prijateljev u Pakracu

Marija Kralj: „Naši Jankovići nas čekadu!“

Čeprežani, med njimi i brojni Hrvati toga varoša, sredinom majuša, uprav tako kot lani, na poziv Društva Mađara u Pakracu, nepozabljive dva dane su imali u staroj nam Domovini. Kako je poznato, Čeprežane prik grofovskje familije Jankovići vežu i povijesne niti gradu Daruvaru, Pakracu, Stražemanu, kade su znatni dio žitka proveli kotrigi dotične familije. Čepreški gosti s gradonačelnikom Kristijanom Vlašićem i predsjednicom Hrvatske samouprave Marijom Kralj i ovput su sudjelovali na tradicionalnom Danu Ugrov u Pakracu, kade je je posebno pozdravio Robert Janković, saborski zastupnik

Novinar Matija Kulhavy, predsjednik Josip Fa, Marija Kralj i Kristijan Vlašić

FOTO: MIHALY KOSZORU

U parku Julije Jankovića u Daruvaru

Ugrov ter Josip Fa, predsjednik Društva Mađara u Pakracu. Za kulturnim programom domaćini i gosti dalje su se družili u dvorišću vlastelinstva Jankovići, a na programu je stao i posjet mjesnoj crkvi kot i muzeju. Drugi dan su se gosti upoznali sa znamenitosti grada Lipika, obišli su logor na Bučju kade je bilo za vrime Domovinskoga boja zaprto šest misec dugo, 200 – 250 hrvatskih vojnikov i civilov, ali je poiščeno i spomen-mjesto ugarske obitelji Szabo, čiji su kotrigi ubijeni u velikosrpskoj agresiji. Kristijan Vlašić pri zbogomdavanju je uputio poziv domaćinom na Festival palačinkov, 13. julija, a drugi dan je predvidjeno i potpisanje suradnje med Društvom Mađara u Pakracu i Samoupravom Grada Čeprega. Po riči Marije Kralj, ljetos na Hrvatskom danu, 14. septembra, i Hrvatska samouprava će zapečatiti prijateljstvo s njimi sa službenim dokumentom i onda će se predstaviti i dugo čekana knjiga o Jankovići, jer po riči predsjednice: „Naši Jankovići nas čekadu!“ *Tiho*

U spomen...

Katica Barilović (1957. – 2019.)

Nakon duge i teške bolesti, 15. svibnja 2019. preminula je Katica Barilović. Rođena je 24. listopada 1957. u Budimpešti. Pohađala je Osnovnu školu „Júlia Bánai“, potom je završila Stručnu zdravstvenu srednju školu „Dr. Jenő Pólya“. Radila je kako stručna medicinska sestra u Bolnici „Gyula Nyírő“, a zadnjih godina privremeno i u Njemačkoj. Uvijek vesela i dobro raspoložena, Katica se među prvima pridružila osnivanju budim-

peštanske Hrvatske izvorne folklorne skupine, i jednako tako utemeljenju Hrvatske samouprave II. okruga. Nikada nije zaboravila ni na svoje Petrovoselce, na svoju rodnu grud, i kako god je mogla, pomagala im je. Nerijetka su bila budimpeštanska gostovanja seoskog Igrokazačkoga društva ili folklorša. Voljela je putovati, plesati i veseliti se. S jednom riječju: život. Za svakoga je imala dobru riječ i osmijeh. Nikada se nije žalila, i do zadnjega trena se borila.

Posljednji će ispraćaj Katicе Barilović biti 21. lipnja 2019. od 9.15, na Starobudimskome groblju (III. okrug, Bécsi út 365 – 371). Obitelj moli da se od nje oproste sa strukom cvijeća.

Počivala u miru Božjem.

Kristina Goher

Seksi rublje

U pečuškome Hrvatskom kazalištu 15. svibnja gostovalo je Kazalište Virovitica s predstavom Michele Riml: Seksi rublje. Tekst je na hrvatski jezik prevela i dramaturgizirala Dora Golub, predstavu je režirala Lea Anastazija Fleger, scenografiju potpisuje Vanda Grb, oblikovanje svjetla Damir Gvojić, izbor glazbe Igor Golub, a u predstavi glume Vlasta i Igor Golub.

Michele Riml nagrađivana je dramatičarka iz Vancouvera koja se počela baviti pisanjem u dobi od 17 godina, kada je njezina debitantska drama Souvenirs osvojila prvo mjesto. Drama Sexy Laundry prevedena je na sedam jezika.

Drama kanadske autorice Michele Riml dobro je skrojen komad na žanrovskom razmeđu komedije i drame, napisan je da zabavi, ali i omogući osjećajno poistovjećivanje s glavnim likovima, surpužnicima u pedesetim godinama života, roditeljima troje djece, poljuljanima u pouzdanju u svoje životne izbore i odluke, nostalgijama, možda i pomalo poraženima. Iza naizgled trivijalne seksualne frustracije i vrcavih svađica u maniri američke screwball komedije skrivaju se duboka tjeskoba, tuga zbog minuloga vremena, nezadovoljstvo rutinom posla i obiteljskih odgovornosti, strah od smrti.

POGAN

Dana 22. lipnja priređuje se Hrvatski dan, i obilježavanje 20. obljetnice Ženskoga pjevačkog zbora Snaše. Program počinje u 18 sati. Nastupaju: Pjevački zbor Snaše, harkanjski Mješoviti zbor, plesači KUD-a „Marica“, Zbor Augusta Šenoae, Harmonikaški trio, Richárd Patkós, Orkestar Vizina, mjesni Njemački mješoviti pjevački zbor. i Kulturna udruga Bokréta.

HRVATSKI ŽIDAN

Vjeroopćina Hrvatskoga Židana vas sve najsrdacnije poziva na zlatu mašu dr. Antona Kolića, ka će se održati 24. junija, u pondiljak, početo od 10 uri, u židanskoj crikvi na svetak Ivana Krstitelja, na kiritof i na dan patrona židanske crikve. Glavni prodikač je duhovnik Branko Kornfeind iz Austrije.

ŠOPRON

XVIII. Šopronski hrvatski dani ljetos se začmu 21. junija, u petak u 17.30 uri, s otvaranjem izložbe pod naslovom „Plejade i mali narodi“ u Rejpal hiži, a zatim je na programu predavanje o Jantarskoj cesti i o aktualnosti oko nje. Drugi dan, u subotu, takaj u 17.30 uri se nastavlja program, ali onda već u Munkacsyjevom dvorani Centra Ferenc Liszta. Otvaranje izložbe „Slavonski slikari“ sprovedaju u 18 uri prezentacija knjige Regionalne studije XI., a u 19.30 uri gala-program predstavlja folklorše Koljnofskoga kola i grupu Horkud Golub iz Bjelovara. Daljnje druženje se onda prikhiti i u Koljnof, sve ljubitelje tamburaške glazbe čekaju svirači u restoranu Levanda. Sveta nedilja za Hrvate posvećena će biti u šopronskoj crikvi sv. Jurja sa svetom mašom u 16 uri, ku predvodi dr. Anton Kolić ki svoje zlate maše svečuje koncem ovoga miseca. U 18 uri pod vedrim nebom i kod Marijinoga pilja na Ringu nastupaju Horkud Golub, Koljnofski tamburaši, dica iz čuvarnice Duga i TS Starci. Organizatori su Hrvatska samouprava Šoprona, Šopronsko hrvatsko kulturno društvo, Čakavska katedra u Šopronu, Matica hrvatska Šoprona i Društvo Hrvati.

KOLJNOF

21. Hrvatski čitalački i tamburaški tabor se održava od 17. do 22. junija, na tlu koljnofske Dvojezične škole i čuvarnice Mihovila Nakovića. Po informaciji školske direktorice Agice Sárközi, ljetos imaju oko 45 najavljenih taboraša, a tema je zajedničkoga stvaranja i proučavanja: rodno selo Koljnof. Po programu su predvidjene različite djelaonice od jahanja, kupanja, gledanja filmov i aktivnosti: tamburanje, jačenje, učenje igrokaza, trenutki vjere. Četvrtak je posvećen ekskurziji na Balatonu i posjetu patera Anijana Marka Mogyorósija u Tihanyu, a petak će koljnofska dica sudjelovati na dičjem shodišču u Nardi.

ŠIKLOŠ

U organizaciji Hrvatske samouprave, 30. lipnja priređuje se V. hrvatska večer, u Domu kulture „Ferenc Örsi“. S početkom u 19 sati nastupa pečuški KUD Tanac, a s početkom u 21 sat u tamošnjoj je tvrđavi koncert Borisa Novkovića. Priredba se ostvaruje s potporom Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj.